

Branschorganisationen
för dagligvaruhandeln

Diarienummer: M2021/01629
Inskickat: 2022-01-03
Ansvarig tjänsteman: Filip Ekander

Från:
Svensk Dagligvaruhandel

Till:
Miljödepartementet

Remiss "Uppdrag att föreslå genomförande av artikel 22 om bioavfall Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG i den svenska lagstiftningen"

Svensk Dagligvaruhandel (SvDH) tackar för inbjudan att svara på remiss "Uppdrag att föreslå genomförande av artikel 22 om bioavfall Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG i den svenska lagstiftningen".

Kort om oss

Svensk Dagligvaruhandel är branschorganisationen för dagligvaruhandeln i Sverige. Våra medlemsföretag är Axfood AB, City Gross AB, Coop Sverige AB, ICA Sverige AB, Lidl Sverige KB och Livsmedelshandlarna. Tillsammans står vi för drygt 95 % av dagligvaruhandeln i Sverige, med butiker över hela landet. Dagligvaruhandeln sysselsätter runt 95 000 personer, varav en tredjedel är unga (15-24 år).

Svensk Dagligvaruhandels svar på remiss "Uppdrag att föreslå genomförande av artikel 22 om bioavfall Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG i den svenska lagstiftningen"

Naturvårdsverket har fått i uppdrag att föreslå hur artikel 22 om bioavfall i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/98/EG av den 19 november 2008 om avfall och om upphävande av vissa direktiv (avfallsdirektivet) kan genomföras i den svenska lagstiftningen.

Svensk Dagligvaruhandels medlemmar delar regeringens ambitioner och de EU-mål som finns inom området cirkulär ekonomi och avfallshantering. SvDH:s medlemsföretag har samtliga höga miljöambitioner och arbetar löpande med att förbättra alla delar av verksamheterna för att uppnå mindre klimatutsläpp och en mer cirkulär ekonomi. Medlemsföretagen har olika företagsstruktur i så mån att

grossistverksamheten och butiksverksamheten är integrerad i olika grad. Det gemensamma för företagen i det här avseendet är att de, oavsett företagsform, utgår ifrån de mest effektiva och kostnadsmässigt mest rationella metoderna för att förbättra miljönyttan. De söker lösningar som är anpassade utifrån den egna verksamheten. Medlemsföretagen inom SvDH står således bakom det övergripande målet om att 75% av matavfallet från hushåll, storkök, butiker och restauranger sorteras ut och behandlas biologiskt så att växtnäring och biogas tas tillvara. Men, att minska den totala mängden matavfall är ett av dagligvaruhandelns mest prioriterade frågor. Därtill är ambitionen att det matavfall som uppstår först och främst ska gå till människor (exempelvis genom donation) och därefter som bioavfall. Dagligvaruhandeln arbetar intensivt i alla led med dessa frågor.

Det är svårt att överblicka hur den nya definitionen av kommunalt avfall och den förändrade ansvarsfördelningen som gäller från och med 1 augusti 2020 kommer att påverka hanteringen av bioavfall (artikel 22) ifrån dagligvaruhandel, storkök och restauranger. Branschen har i tidigare dialoger med bl.a. Naturvårdsverket, samt i remissvar i bl.a. utredningen Äga Avfall, SOU 2021:24 (i detta remissvar använder vi namnet Frivalsutredningen), framfört att den mest resurseffektiva och miljömässigt bästa avfallshanteringen förutsätter att det finns en flexibilitet, att företagen även kan anlita privata aktörer. Naturvårdsverket anser att om nuvarande ansvarsfördelning ska ändras på annat sätt än vad som föreslås i Frivalsutredningen, behöver det utredas i särskild ordning och ett helhetsgrepp behöver tas för aktuella avfallsfraktioner. SvDH:s tolkning av detta är därför att förslagen som anges i denna utredning utgår från att frivalsprincipen som föreslås i Frivalsutredningen faktiskt införs.

Naturvårdsverket skriver vidare att de inte har beaktat konsekvenserna av ett eventuellt införande av Frivalsutredningen. Detta försvårar möjligheterna för en helhetsbild av hur utredningen kommer att påverka dagligvaruhandeln. Utfallet av Frivalsutredningen är avgörande för hur dagligvaruhandeln kommer att hantera sitt avfall framöver, inklusive bioavfallet. Detta påverkar givetvis detta remissvar om Naturvårdsverkets utredning av bioavfall. Svensk Dagligvaruhandel hade föredragit om utredningarna och utfallet av utredningarna hade kommit i rätt följd, då blir det lättare att reagera på de olika förslagen – givet att de påverkar varandra i hög grad.

Svensk Dagligvaruhandel har i tidigare remissvar för Frivalsutredningen framfört att medlemsföretagen ska ha ansvaret för allt det avfall som genereras i verksamheten, både i grossist och butiksled. Det framgår tydligt att sedan den vägledande domen 2012 har företagen tagit ansvar för avfallet på ett långsiktigt hållbart sätt och med lokala anpassningar för att passa respektive verksamhet. SvDH känner inte till något fall där det förekommit fusk eller problem med hanteringen. Det finns många professionella avfallsentreprenörer som kan leverera de tjänster som företagen efterfrågar på området, inklusive att ge detaljerade

uppgifter om vikt och volym på avfallet. Denna bild bekräftas också av Naturvårdsverket som konstaterar att *efter tidigare vägledande domar avseende kommunernas ansvar för avfallshantering har dagligvaruhandeln haft möjlighet att anlita privata aktörer för insamling av sitt avfall. Många verksamheter har därför idag väl utvecklade och fungerande samarbeten för att samla in och behandla sitt bioavfall (sid 99)*. Svensk Dagligvaruhandel utgår från att detta sätt att hantera avfall, som både myndighet och näringslivet anser fungerar väl, kommer att fortsätta.

Svensk Dagligvaruhandel anser att allt avfall som genereras i dagligvaruhandeln som princip ska hanteras utanför det kommunala monopolet.

Naturvårdsverket konstaterar i skrivelsen att förslagen inom ramen för artikel 22 kommer att kräva betydande investeringar och ökade kostnader samt påverkan på fastighetsägare, butiker, restauranger och storkök. Man kommenterar dock inte hur ett paradigm av denna omfattning skall finansieras. Därvidlag bör extra hänsyn tas till att yrka bifall åt frivalsutredningen "Äga Avfall", i Ethel Forsbergs regi.

I artikel 22 beskrivs att avfall med biologisk härkomst antingen skall behandlas vid källan (läs. i butiken), eller föras skilt från annat avfall till slutomhändertagande, vid en godkänd behandlingsanläggning. EU:s medlemsstater ska införliva artikel 22 i avfallsdirektivet senast den 31 december 2023. Kravet omfattar allt bioavfall, det vill säga både avfall som produceras av hushåll och yrkesmässiga verksamheter. Dock konstaterar Naturvårdsverket att kravet enligt artikel 22.1 i avfallsdirektivet att bioavfall ska separeras och materialåtervinns vid källan eller insamlas separat och inte blandas med andra typer av avfall omfattar således **inte** förpackat livsmedel som av olika anledningar inte sålts (sid 65). SvDH:s tolkning här är att butiker inte har någon skyldighet att sortera ut förpackningar och separera förpackning från dess innehåll, så länge dessa är hela, det vill säga obrutna. Denna tolkning bekräftas i Naturvårdsverkets utredning, som även konstaterar att problematiken kring förpackat livsmedelsavfall från grossister och detaljhandelslokaler således består av att avfallet i förpackad form inte torde utgöra bioavfall utan blandat avfall/restavfall.

Ytterligare skriver Naturvårdsverket att kravet på att separera innehåll från förpackning vid källan i praktiken näst intill är omöjligt att genomföra. Dels skulle det innebära betungande ekonomiska konsekvenser och praktiska svårigheter, exempelvis brist på utrymme och/eller personal, dels andra höga kostnader som är relaterade till sortering vid källan. Dessutom skulle det även uppkomma sanitära svårigheter med förvaring av större mängder livsmedel och behov av ursköljda förpackningar. Svensk Dagligvaruhandel bekräftar den analys som Naturvårdsverket gör. Att kräva att butiker ska kunna genomföra denna separering är både ineffektivt, onödigt kostsamt och i längden negativt för klimat och miljö. Att snarare ge dagligvaruhandeln möjlighet att köpa in rätt aktör för rätt ändamål, enligt frivalsprincipen, och på så sätt göra utsorteringen vid bioavfallsanläggning

skulle resultera i rena strömmar av både bioavfall och förpackningsavfall (vilket stämmer överens med nu gällande 28 § i förpackningsförordningen). Dessa rena strömmar ligger också i linje med Kommissionens vägledning samt Naturvårdsverkets bedömning, där syftet med avfallsinsamling (både förpackning och bioavfall) är att ha så högkvalitativt kompostmaterial som möjligt, utan alltför mycket föroreningar. Detta blir extra viktigt med tanke på EU:s nya gränsvärde för mikroplaster för biogödsel, som förs till åkermark.

För att nå avfallsbranschens vision om att biogödsel ska vara marknadens bästa organiska gödselmedel behövs bättre kunskap om hur substrat och förbehandlingstekniker påverkar kvaliteten på biogödseln. I en utförd förstudie (i Avfall Sveriges regi) låg fokus på mikroplaster (mindre än 2 mm), vilka i teorin kan uppstå vid förbehandling av förpackat livsmedelsavfall eller matavfall insamlat i plastpåse. Dessa substrat är vanligt förekommande på biogasanläggningar idag. Vid certifiering av biogödsel enligt SPCR 120 sätts begränsningar upp vad gäller förekomst av synliga föroreningar, inkluderat plast större än 2 mm, men mikroplaster mindre än 2 mm ingick inte i analysen. Arbetet, men framför allt kostnaderna hänfödda till att uppgradera tekniken i förbehandlingsprocessen för att klara gränsvärdena av mikroplaster, är ansevärd. Att skapa så rena strömmar som möjligt är en ambition vi alla delar. Viktigt därför att rätt tillvägagångssätt används, utifrån rådande omständigheter.